Утвърден от: …….
/Доц. Мария Божкова, дм/

Медицински университет- Пловдив
Медицински колеж

УЧЕБНА ПРОГРАМА ЗА ДИСЦИПЛИНА

„Медицинска етика и деонтология”

за образователно-квалификационна степен
„професионален бакалавър”

по специалността
„МЕДИЦИНСКИ ОПТИК“

МКС с протокол №17/03.06.2026

Пловдив, 2026

МЕДИЦИНСКА ЕТИКА И ДЕОНТОЛОГИЯ

Дисциплина	Изпити	Часове			Часове по години и семестри
	Семестър	Общо	Лекции	Упражн.	II
Медицинска етика и деонтология	II	30	15	15	2/3

Вид на дисциплината съгласно ЕДИ:
Задължителна.

Образователно - квалификационна степен:
Професионален бакалавър.

Форми на обучение:
Лекции, упражнения.

Продължителност на обучение:
Един семестър.

Хорариум:
15 часа лекции,15 часа упражнения.

Средства за обучение:
Мултимедийни презентации, дискусии, решаване на практически задачи, разработване на реферат.

Форми на оценяване:
Разработване на реферат, тестово изпитване, устна дискусия.

Формиране на оценката:
Оценката е резултат от реферата, тестовото изпитване и участието в дискусии.

Аспекти при формиране на оценката:
Участие в дискусии, изработване на реферат.

Семестриален изпит:
Да /писмен изпит/.

Държавен изпит:
Не.

Водещ преподавател:
доц. д-р Юлия Пеева, дм , хабилитиран преподавател от катедра „Социална медицина и обществено здраве”.

АНОТАЦИЯ

Програмата съдържа обем от знания за основните характеристики на медицинския морал, етика и деонтология, основни етични категории, принципи и правила, идеали, добродетели и съвестни действия:
- Медицинският морал и общуването в основата на самостоятелната професионална дейност на медицинския специалист - оценка и самооценка, модели на взаимоотношения, работа в екип, правата на пациента, конфиденциалност, етични проблеми, свързани с ежедневна практика и др.;
- Медико-деонтологични проблеми в съвременната медицинска практика – закон и морал, професионален дълг и отговорност, професионални правонарушения и др.

1. ЦЕЛ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ДИСЦИПЛИНАТА

Целта на дисциплината е студентите да придобият професионални компетенции по отношение на етичната и деонтологична проблематика в дейността на медицинските специалисти. Да боравят с понятията и основните характеристики в Медицинската етика и деонтология. За постигане на целта студентите се запознават с:
- Нравствените ориентири при практикуването на медицинския специалист в ежедневната дейност на отделните категории медицински персонал.
- Да се създаде медицинска нравствена култура, която формира морално съзнание и мотивации в професионално поведение на медицинския специалист и го обучи в практически умения за гражданско и

професионалното общуване в различни етично - деонтологични ситуации.
- Теоретико-практическите постановки на концептуалните понятия и стойности в медицинската етика – информирано съгласие, копингова структура на личността, медицинска тайна, конфиденциална информация, истината, ятрогения, технизацията и пр.

1. **ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ**

След приключване на обучението студентите трябва да имат следните познания и умения:
- да са усвоили подходи за анализ, оценка и управление на по-съществените проявления на етичната проблематика в медицинската практика;
- да могат да направят съвременна трактовка на понятията качество на живота с оглед прилагане на стратегии за мениджмънт на стила и начин на живот;
- да притежават умения за мотивация на пациента за преодоляване на стресорите;
- да умеят да взимат адекватни медико-етични решения при проблемни ситуации в клиничната практика.

2. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЦИПЛИНАТА

2. ЛЕКЦИИ – ТЕЗИСИ

1. ПО МЕДИЦИНСКА ЕТИКА

ЛЕКЦИЯ № 1 – 2 часа
ВЪЗНИКВАНЕ И СЪЩНОСТ НА МЕДИЦИНСКАТА ЕТИКА.

1. Същност и структура на медицинската етика.
2. Правни и морални норми в хода на човешката история.
3. Основни етични принципи – видове, преимущества и недостатъци, приложение.
4. Медицинският морал в основата на самостоятелната професионална дейност. Модели на общуване с пациента. Основни акценти на вербалната и невербалната комуникация.

ЛЕКЦИЯ № 2 – 2 часа

ЕТИЧНИ АСПЕКТИ НА ПРОФЕСИОНАЛИЗМА. ПРОФЕСИОНАЛЕН ЕТИЧЕН КОДЕКС. ПРОФЕСИОНАЛНИ ОРГАНИЗАЦИИ.

1. Професионализъм - определение. Модел на взимане на етични решения. Етични кодекси. Стандарти. Съсловна организация на медицинския специалист.
2. Права и задължения на пациента. етика при провеждане на научните изследвания. Определение на понятието. Видове права и автономност на пациента.
3. Документи, свързани с правата на пациента.
4. Етични дилеми при клиничните проучвания.

ЛЕКЦИЯ № 3 – 2 часа

ЕТИЧНИ ПРОБЛЕМИ ПРИ ДОНОРСТВО, ТРАНСПЛАНТАЦИЯ И ЧОВЕШКОТО ВЪЗПРОИЗВОДСТВО. МЕДИЦИНСКА ТАЙНА

1. Дононорство и Трансплантация – исторически преглед, етични проблеми, правни изисквания.
2. Възпроизводство – етични дилеми, законови изисквания при новите репродуктивни технологии (изкуствено опложданe, ин-витро фертилизация, клониране).
3. Документи, регламентиращи спазването на медицинската тайна.

ЛЕКЦИЯ № 4 – 2 часа

ЕТИЧНИ АСПЕКТИ ПРИ ЛЕЧЕНИЕТО НА ХРОНИЧНО БОЛНИ И ОБГРИЖВАНЕТО НА НЕИЗЛИЧИМО БОЛНИ ПАЦИЕНТИ. ПРОБЛЕМЪТ ЗА СМЪРТТА.

1. Етични аспекти и поведение на медицинския специалист при хронично болни пациенти.
2. Етични аспекти и поведение на медицинския специалист при неизличимо болни пациенти – палиативни грижи, хоспис.
3. Съобщаване на лошата новина.
4. Евтаназия – определение, етични дилеми, законови разпоредби.

2. УПРАЖНЕНИЯ

1. ПО МЕДИЦИНСКА ЕТИКА

УПРАЖНЕНИЯ № 1 – 2часа
СЪВРЕМЕННИ ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ И ЕТИЧНИ СТОЙНОСТИ.

1. Информирано съгласие – същност, елементи, автономност, право на избор, аргументи.
2. Определение за медицинска тайна. Степени на нарушение.
3. Медицински грешки. Ятрогения – определение, същност, видове.

УПРАЖНЕНИЯ № 2 – 3часа

1. Евтаназия. Проблемът за смъртта. Аргументи и контрааргументи.
2. Етични дилеми при проблематиката на донорство, трансплантация и възпроизводство. Връзка с демографската криза в страната.
3. Дискусии със студентите.

УПРАЖНЕНИЯ № 3 – 3часа
ЕТИЧНИ АСПЕКТИ ПРИ РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ОГРАНИЧЕНИ РЕСУРСИ В СИСТЕМАТА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО.

1. Разпределение на ограничени ресурси на макроравнище и определяне на приоритетите в здравната политика. Връзка между икономическите и етически аспекти.
2. Разпределение на ограничени ресурси на микроравнище. Право на достъп до ограничени животоспасяващи средства. Критерии и стандарти.
3. Етични аспекти, касаещи връзката между проблемите на микро и макроравнище.

2. ПО ДЕОНТОЛОГИЯ

ЛЕКЦИЯ № 1 – 2 часа
МЕДИЦИНСКА ДЕОНТОЛОГИЯ
1. Деонтология.
2. Съдебномедицинска деонтология.
3. Деонтологични източници.

ЛЕКЦИЯ № 2 – 2 часа
ПРАВОМЕРНОСТ НА МЕДИЦИНСКИТЕ ДЕЙСТВИЯ
1. Правомерност на действията на медицинските работници.
2. Правоспособност.
3. Съгласие на болния.

4. Лечение според съвременното ниво на медицинската наука и практика.

ЛЕКЦИЯ № 3 – 3 часа
ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ И ПРИНУДИТЕЛНИ МЕДИЦИНСКИ ДЕЙСТВИЯ
1. Професионален риск.
2. Крайна необходимост в медицинската професия

УПРАЖНЕНИЕ № 1 – 2 часа
ОТГОВОРНОСТИ НА МЕДИЦИНСКИТЕ ЛИЦА
1. Определение
2. Видове отговорности
- дисциплинарна
- административна
- имуществена.

УПРАЖНЕНИЕ № 2 – 2 часа
УМИШЛЕНИ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ В МЕДИЦИНСКАТА ПРАКТИКА
1. Видове умишлени престъпления.

УПРАЖНЕНИЕ № 3 – 2 часа
ПРЕСТЪПЛЕНИЯ ПО НЕПРЕДПАЗЛИВОСТ И НЕЗНАНИЕ НА ПРОФЕСИЯТА. ПРОФЕСИОНАЛНА ПРАВОСПОСОБНОСТ
1. Медицински грешки.
2. Видове медицински грешки.
3. Нещастни случаи в медицинската практика.
4. Дълг на медицинския специалист.
5. Отговорност на медицинския специалист.
6. Професионални правонарушения в медицинската практика.

УПРАЖНЕНИЕ № 4 – 2 часа
ПРАВНО – ДЕОНТОЛОГИЧНИ КАЗУСИ ПРИ МЕДИЦИНСКИ ДЕЛИКТ
1. Основни видове медицински деликти.
2. Правата на пострадалите.
3. Процес на доказване на медицински деликт.

2. ИНФОРМАЦИОННИ РЕСУРСИ. ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА.

1. Лекционен курс за съответната академична година.
2. Александрова С. Медицинска етика. Изд. цент. на МУ-Плевен, 2007.

3. Апостолов М., П. Иванова. История на медицината и сестринството. С, Горекс Прес. 1998 г.
4. Воденичаров Ц., М. Митова, Л. Гатева. Медицинска етика, 1995.
5. Грънчарова, Г. и колектив. Медицинска етика. Плевен, изд. цент. ВМИ. 2001г.
6. Братойчева М. Медицинска етика. Издателство МУ Пловдив, 2020.
7. Дойчинов И. Правно-деонтологични въпроси на медицинската дейност. Пловдив 1988.
8. Зиновиева Д., П. Лисаев. Права на пациента. С, изд. СИЕЛА, 1998.
9. Льочкова М. и колектив. Ръководство за семинарни упражнения по медицинска етика, Пловдив, ВМИ, 1999.
10. Съдебна медицина и медицинска деонтология - учебник за студенти медици, под редакцията на Ст. Раданов. С., Медицина и физкултура. 1997.
11. Торньова Б. Нравствената култура на специалиста по здравни грижи. *Екс –Прес,* 2006.

КОНСПЕКТ
МЕДИЦИНСКА ЕТИКА И ДЕОНТОЛОГИЯ

1. Възникване и същност на медицинската етика – история, структура, цели, функции.
2. Медицинският морал – определение, функции, цели.
3. Модели на общуване.
4. Професионална комуникация – основни етични аспекти на вербалната комуникация.
5. Професионална комуникация – основни етични аспекти на невербалната комуникация.
6. Професионална комуникация – физиогномика и потискане на отрицателните емоции и реакцията от личните проблеми.
7. Основни етични принципи в медицинската етика.
8. Етични аспекти на професионализма. Съсловна организация. Етичен кодекс на медицинския специалист. Стандарт.
9. Закон за здравето, закон за лечебните заведения, закон за медицинските изделия.

10. Закон за съсловните организации на медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти, на зъботехниците и на помощник-фармацевтите.
11. Видове права. Документи, свързани с правата на пациента. Задължения на пациента.
12. Информирано съгласие на пациента.
11. Медицинска тайна. Медицинска грешка. Ятрогения.
12. Модел на взимане на етични решения.
13. Етика на медицинските изследвания.
14. Етични проблеми при обслужването на хронично болни, неизличимо болни пациенти. Палиативни грижи.
15. Проблемът за смъртта. Евтаназия – същност, видове, законови разпоредби, етични дилеми.
16. Етични проблеми при донорството, трансплантацията и човешкото възпроизводство.
17. Разпределение на ограничени ресурси на микро- и макроравнище в системата на здравеопазване и определяне на приоритетите в здравната политика.
18. Деонтология, съдебномедицинска деонтология, деонтологични източници.
19. Правомерност на медицинските действия.
20. Задължителни и принудителни медицински действия. Професионален риск. Крайна необходимост в медицинската професия.
21. Отговорности на медицинските лица – дисциплинарна, административна и имуществена.
22. Умишлени престъпления в медицинската практика.
23. Престъпления по непредпазливост и незнание на професията. Медицински грешки. Нещастни случаи в медицинската практика.

24. Професионална правоспособност. Дълг, отговорност и професионални правонарушения на практикуващите рентгенови лаборанти.

Приета на КС №17/от 03.06.2026 г.